

Paragraaf 10.6.1

Voorbeelden van oefenvormen voor signalering en bewustwording

We geven hier een aantal voorbeelden van oefenvormen voor signalering en bewustwording. We doen dit aan de hand van een tekst over de Tour de France, waarbij we halfgevoerde leerders (op niveau B1-B2) voor ogen hebben. De tekst is gebaseerd op een willekeurig sportbericht, waarin enkel de namen van de sporters zijn veranderd. Aan de hand van de tekst kan op verschillende grammaticale onderwerpen worden ingegaan. We richten ons hier eerst op het gebruik van de overtreffende trap. De tekst leent zich daar goed voor, omdat in elke zin een superlatief staat: de snelste, zijn belangrijkste tegenstander, de hoogste plaats, grootste verrassing, de best gekwalificeerde Nederlander en snelste Belg. Daarna volgt de uitwerking van een soortgelijk voorbeeld met het uitdrukken van tijd.

Rossi winnaar derde etappe Tour de France

In de derde etappe van de Tour de France bleek de Italiaan Rossi wederom de snelste. Zijn belangrijkste tegenstander Jensen kwam door een val ruim twee minuten later over de finish. Rossi behoudt hierdoor de hoogste plaats in het algemeen klassement. Grootste verrassing was de Fransman Durand, die drie seconden na de winnaar over de eindstreep reed. De best gekwalificeerde Nederlander, Peter Mulder, finishte met bijna vijf minuten achterstand. Snelste Belg was Alex Maes, die als aanvoerder van het peloton een minuut na Rossi eindigde.

Waar mogelijk zullen we bij deze tekst opdrachten met een probleemoplossend karakter formuleren, omdat deze in intellectueel opzicht stimulerend zijn en aanzetten tot meer betekenisonderhandeling en informatie-uitwisseling tussen de leerders (zie hoofdstuk 2 *Didactiek van het NT2-onderwijs*).

Het gebruik van de overtreffende trap

Bij signalering en bewustwording van grammaticale structuren gaat het erom de aandacht van de leerders op een bepaalde structuur te vestigen, hen deze te laten herkennen en hen ervan bewust te maken. De mate van sturing is bij deze activiteiten over het algemeen hoog. In termen van figuur 10.1 gaat het erom de aanwezige impliciete kennis te mobiliseren en deze om te zetten in expliciete kennis.

Introductie van het onderwerp

De overtreffende trap kan geïntroduceerd worden door leerders te vragen in welke volgorde ze naar de les zijn gekomen (inventariseren, ordenen en sorteren), om vervolgens vast te stellen wie het eerst en wie het laatst binnenkwam (vergelijken).

Identificatie van een structuur

Nadat het onderwerp 'superlatief' geïntroduceerd is, wordt de leerders gevraagd om de tekst over de Tour de France te lezen en daarin alle vormen van de overtreffende trap aan te geven.

Beoordeling van een structuur

Op verschillende manieren kan aan leerders gevraagd worden een oordeel over een bepaalde structuur te geven, bijvoorbeeld door hun waar/niet-waar-vragen voor te leggen, zoals:

- 1 In de derde etappe van de Tour de France was Rossi de snelste. (= waar)
- 2 Durand staat op de hoogste plaats in het klassement. (= niet waar)
- 3 Peter Mulder was de snelste Belg. (= niet waar)

In voorgaande voorbeelden moeten de leerders op inhoudelijke gronden bepalen of de gedane uitspraken al dan niet kloppen. Een alternatief is de leerders te vragen naar een grammaticaliteitsoordeel, door hen te laten beoordelen of een zin al dan niet correct geformuleerd is, zoals *In de derde etappe van de Tour de France was Rossi de snelste* (= correct). Het is ook mogelijk cursisten een oordeel te laten geven over de passendheid van een uitspraak in een bepaalde situatie, zoals *Rossi behoudt hierdoor de grootste plaats in het algemeen klassement* (= niet passend, want het gaat om de eerste plaats).

Het aangeven van relaties

Bij grammatica gaat het om de manier waarop woorden tot grotere betekenisgehelen gecombineerd worden. Leerders moeten deze verbanden doorzien. Zij kunnen daarin geoefend worden door hun te vragen deze relaties aan te geven. Bijvoorbeeld door de renners uit de tekst over de Tour de France in volgorde van binnenkomst te ordenen.

Lees 'Rossi winnaar derde etappe Tour de France' en geef aan in welke volgorde de vijf renners eindigen.

Snelste renner

- 1 Rossi
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Langzaamste renner

Het gebruik van tijd

Net als voor aandacht voor de overtreffende trap leent de tekst 'Rossi winnaar derde etappe Tour de France' zich goed voor bespreking van het uitdrukken van tijd, omdat er verschillende bepalingen van tijd in voorkomen: *in de derde etappe van de Tour de France, wederom, ruim twee minuten later, drie seconden na de winnaar, met bijna vijf minuten achterstand en een minuut na Rossi*.

Introductie van het onderwerp

Het onderwerp 'tijd' en het uitdrukken daarvan kan geïntroduceerd worden door leerders te vragen hoeveel tijd het hun heeft gekost om van huis naar de les te komen (inventariseren). Eventueel kunnen deze tijden in op- of aflopende duur geordend worden (ordenen en sorteren) en kan worden vastgesteld wie het kortst en wie het langst onderweg is (vergelijken). Het gaat hier dus om het uitdrukken van tijd in brede zin en niet zozeer om elementaire kennis van klokkijken en kunnen zeggen hoe laat het is, die bij halfgevoorderde leerders bekend wordt verondersteld.

Identificatie van een structuur

Nadat het onderwerp 'tijd' geïntroduceerd is, wordt de leerders gevraagd om de tekst over de Tour de France te lezen en daarin alle woorden te markeren die een tijdsaanduiding aangeven. Benadruk bij de bespreking hiervan dat ze niet alleen *twee minuten*, *drie seconden* en *vijf minuten* hadden moeten aanstrepen, maar ook *ruim twee minuten later*, *drie seconden na de winnaar*, *met bijna vijf minuten achterstand*, enzovoort.

Als het niet – zoals in ons voorbeeld – om een geschreven maar om een gesproken tekst zou gaan, dan zouden de leerders de tekst kunnen beluisteren met voor zich een uitgeschreven versie met daarin een aantal gaten. Uiteraard betreffen de gaten in dit geval de tijdsbepalingen. Aan de leerders vervolgens de taak om de tekst te completeren. Deze oefening in woord voor woord verstaan dwingt hen zich rekenschap te geven van de juiste vorm van de tijdsbepalingen.

Luister naar de tekst en vul de ontbrekende woorden in.

Rossi winnaar derde etappe Tour de France

In de 1 etappe van de Tour de France bleek de Italiaan Rossi wederom de snelste. Zijn belangrijkste tegenstander Jensen kwam door een val 2 twee 3 4 over de finish. Rossi behoudt hierdoor de hoogste plaats in het algemeen klassement. Grootste verrassing was de Fransman Durand, die drie 5 6 de winnaar over de eindstreep reed. De best gekwalificeerde Nederlander, Peter Mulder, finishte 7 8 vijf minuten 9. Snelste Belg was Alex Maes, die als aanvoerder van het peloton een minuut 10 Rossi eindigde.

Beoordeling van een structuur

Op verschillende manieren kan aan leerders gevraagd worden een oordeel over een bepaalde structuur te geven, bijvoorbeeld door hun waar/niet-waar-vragen voor te leggen, zoals:

- 1 Jensen finishte bijna twee minuten later dan Rossi. (= niet waar)
- 2 Durand kwam drie seconden na Rossi over de finish. (= waar)
- 3 Mulder en Maes reden tegelijk over de finish. (= niet waar)

In voorgaande voorbeelden moeten de leerders op inhoudelijke gronden bepalen of de gedane uitspraken al dan niet kloppen. Een alternatief is de leerders te vragen naar een grammaticaleitsoordeel, door hen te laten aangeven of een zin al dan niet correct geformuleerd is, zoals:

- 1 Peter Mulder finishte met bijna vijf minuten achterstand. (= correct)
- 2 Peter Mulder finishte met bijna vijf minuut achterstand. (= discutabel?)
- 3 Peter Mulder finishte met een achterstand van bijna vijf minuut. (= niet correct)

Het is ook mogelijk cursisten een oordeel te laten geven over de passendheid van een uitspraak in een bepaalde situatie, zoals:

- 1 Grootste verrassing was Durand, die drie seconden na de winnaar finishte. (= passend)
- 2 Grootste verrassing was Durand, die na de winnaar finishte. (= niet passend, want te weinig specifiek)